

MÁTYÁS KIRÁLY ÉS A VÉN KATONA

Hogy történt, hogy nem, Mátyás, az igazságos az országot járta nemes uraival, s ahogy egy dülőút mentén lovagolnak, szembe jön reájuk egy vén parasztember. Ráismert a király nyomban mint egyik régi katonájára, de nem szólt erről a nemes uraknak semmit.

– Tisztesség neked, öreg – köszönt rá a vénemberre lováról a király.

– Asszonyomé a köszönet – felelte a vénember.

– Aztán mit lel, aki keres? – kérdezte a király.

– Hatot.

– S miből áll az élet?

– Kettőből.

– S mit teszel a négygyel?

– Árokba lököm.

– Hát a harminckettő miből áll?

– Az biza, csak tizenkettőből.

– Aztán a birkanyíráshoz értesz-e még?

– Hogy értek-e? – nevetett fel a vén paraszt a királyra. – Ha módot ad felséged, megmutatom én!

Nevetett a király is.

– Hát csak tartsd a szád, míg képemet nem látod! – lökte oda a szót hajdani katonájának, s azzal sarkantyút adott a lovának, s toványargalt a nemes urak élén.

Ámde a jó urak oldalát erősen fúrta a kíváncsiság, mert ők bizony egy szót sem értettek az egész beszédből. Kérdezni is kezdték a királyt, hogy fejtené meg a furcsa párbeszéd titkát, de őfelsége megrázta a fejét.

– Találjátok ki magatoktól! S aki elsőnek fejti meg, azt megjutalmazom.

De hiába törték a nemes urak a fejüket, nem tudták megfejteni a furcsa beszédet. Így aztán éjszaka, míg a király aludt a sátrában, a derék urak visszalovagoltak a faluba, s megkeresték a vén parasztot. Kérték, hogy magyarázza meg a furcsa beszélgetés titkát, de az öregember csak rázta a fejét.

– Szót sem szólhatok, míg a király képét nem látom – mondta az uraknak.

– Micsoda képet? – csodálkoztak azok.

– Hát azt, amit az aranypénzre vertek – magyarázta meg nekik az öreg.

Zsebükbe nyúltak hát a nemes urak, s mindegyikük adott a vénembernek egy aranytallért. Nagy pénz volt ám ez akkor! Mikor együtt volt a tíz arany, mert hát ennyien voltak az urak, az öreg magyarázni kezdte.

– Tisztesség a tiszta gúnyámnak szólt, tehát amikor őfelsége azzal köszönt reám, hogy „tisztesség neked, öreg”, nem felelhettem egyebet, mint hogy „asszonyomé a köszönet”, mert hát ő tartja rendben a gúnyámat.

– Hát a hat meg a kettő meg a négy? – kíváncsiskodtak az urak.

– Hát, az úgy van, lám – felelte az öreg –, hogy hat rézpénz, ez a keresetem. Kettőt ebből az életre költünk, négyet pedig a fiamnak adok, s az biza, olyan, mintha csak az árokba lökném.

– Hát az mit jelentett, hogy a harminckettő csak tizenkettőből áll? – firtatták tovább a nemes urak.

– Ezt már csak egy másik aranyért mondhatom el, annak, aki kíváncsi – felelte az öreg.

Összeadtak hát a derék urak újabb tíz aranyat.

– Hát az úgy van, lássák – világosította fel őket az öreg, miután zsebre tette a pénzt –, hogy amikor legényember voltam, s a királyt szolgáltam, harminckét fogam volt. Ma bizony, csak tizenkettő maradt meg belőle. Ha pedig az utolsót is tudni akarják az urak – tette hozzá a végén –, ez bizony újra tíz aranyba kerül. Morgolódva, de kifizették azt is a nemes urak. Mikor végeztek ezzel, az öregember rájuk nevetett.

– Hát lássák, ez így van. Azt kérdezte a király, hogy értek-e a birkanyíráshoz. Én pedig azt feleltem erre, hogy ha módot ad felséged, megmutatom én! Nahát, őfelsége módot adott, én pedig megmutattam, igaz-e? Harminc aranyat lenyírtam az urakról, nem tagadhatják. Adjon Isten mindannyiuknak erőt, egészséget!